

Asia: VN/23332/2026

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi datakeskusrekisteristä

Lausunnonantajan lausunto

Soveltamisala: 0,5 megawatin raja-arvo ja turvallisuuspoikkeus (1 §)

Tullilla ei ole huomautettavaa 0,5 megawatin raja-arvosta. Raja-arvo vaikuttaa riittävältä kansallisen tilannekuvan muodostamiseksi, eikä se tarpeettomasti ulota ilmoitusvelvollisuutta pieniin laitetiloihin.

Tulli pitää 1 §:n 2 momentin rajausta perusteltuna. Säännöksen sanamuoto "yksinomaan" jättää kuitenkin tulkinnanvaraiseksi tilanteet, joissa Tullin järjestelmiä tuotetaan valtion yhteisissä tai palveluntuottajan hallinnoimissa konesaleissa yhdessä muiden asiakkaiden kanssa. Tällöin poikkeus ei sanamuotonsa mukaan sovellu, vaikka kohteessa käsiteltäisiin turvallisuusviranomaisen tietoja. Tulli esittää, että säännöskohtaisissa perusteluissa selvennetään, miten momentissa mainittujen viranomaisten käyttö otetaan huomioon jaetuissa konesaleissa, ja miten varmistetaan, ettei näitä viranomaisia koskevia yksilöiviä tietoja päädy rekisteriin tai 4 §:n mukaiseen julkiseen koosteeseen.

Ilmoitusvelvollisuuden ajankohta (5 §)

Tullilla ei ole huomautettavaa. Investointipäätöksen jälkeinen ja rakentamista edeltävä ajankohta on ilmoitusvelvollisen kannalta selkeä ja tuottaa tiedon riittävän aikaisin.

Tulli kiinnittää huomiota siihen, että ilmoitusajankohta rajaa tilannekuvan ulkopuolelle hankkeet, jotka eivät etene investointipäätökseen asti. Esityksen tavoitteena oleva ennakoivuus edellyttää siten käytännössä myös 10 §:n mukaisen muilta viranomaisilta saatavan tiedon hyödyntämistä.

Ilmoituksen yhteydessä toimitettavat tiedot sekä tietojen toimittamisesta poikkeaminen (6 §)

Tulli pitää tietosisältöä tarkoituksenmukaisena. Erityisesti 1 momentin 2 ja 3 kohdan omistus- ja määräysvaltatiedot ovat tilannekuvan kannalta keskeisiä, ja Tulli esittää, että toimijat yksilöidään vakiintuneilla tunnisteilla (Y-tunnus, ulkomaisilla toimijoilla LEI-tunnus tai vastaava), jotta tiedot ovat yhdistettävissä muihin viranomaisrekistereihin.

Mahdollisuus poiketa 9–12 kohdan tietojen toimittamisesta on perusteltu, koska kyseiset tiedot tarkentuvat vasta suunnittelun edetessä. Ilmaisuuksien "ilman aiheutonta viivytystä" jää kuitenkin väljäksi valvonnan kannalta, ja sen sitomista esimerkiksi määräaikaan olisi syytä harkita. EU:n datakeskustietokantaan jo raportoitujen tietojen jättäminen ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle on kannatettavaa ja vastaa yhden kerran -periaatetta.

Muutoksista ilmoittaminen ja muutosilmoitusten ajankohta (7 §)

Tullilla ei ole huomautettavaa 30 päivän määräajasta eikä 10 prosentin tai 100 kilowatin kynnysarvosta. Kynnysarvot ovat riittävän täsmällisiä sovellettaviksi.

Tulli toteaa, että määräysvaltaa ja omistusta koskevat muutokset ovat huoltovarmuuden ja turvallisuuden näkökulmasta muutostiedoista merkityksellisimpiä. Esityksessä olisi hyvä kuvata suhde eräiden yritysostojen seurannasta annettuun lakiin (172/2012), jotta ilmoitusmenettelyt eivät jää päällekkäisiksi tai keskenään eritahtisiksi.

Huoltovarmuuskeskuksen tiedonsaantioikeus, tietojenantovelvollisuus ja tietojen luovuttaminen (10, 11 ja 12 §)

Tulli pitää ehdotettuja tiedonsaantioikeuksia tarkoituksenmukaisina esitetyn tehtävän hoitamiseksi.

Tulli katsoo, että 12 §:n mukainen luovutusoikeus kattaa julkisuuslain 4 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla myös Tullin. Tulli pitää tätä perusteltuna, koska datakeskusten omistus- ja määräysvaltatiedoilla voi olla merkitystä Tullin vientivalvontaa ja pakotteiden täytäntöönpanoa koskevien tehtävien hoitamisessa. Luovutuksen edellytykset olisi kuitenkin syytä sitoa säännöksessä tai perusteluissa vastaanottavan viranomaisen tehtävien hoitamiseksi välttämättömiin tietoihin.

Esitys ei ehdota Tullille tietojenantovelvollisuutta. Tulli toteaa selvyyden vuoksi, että Tullin hallussa olevien ulkomaankauppa- ja tuontitietojen luovuttaminen edellyttäisi nimenomaista säännöstä sekä arviota unionin tullilainsäädännön ja tilastosalaisuuden asettamista rajoituksista.

Voimaantulon ajankohta sekä siirtymäaika rakentamisvaiheessa ja toiminnassa olevien datakeskusten osalta (15 §)

Tullilla ei ole huomautettavaa voimaantuloajankohdasta eikä kuuden kuukauden siirtymäajasta. Siirtymäaika on olemassa olevien datakeskusten kannalta riittävä.

Tulli huomauttaa, että 1 §:n 2 momentin soveltamisalarajauksen tulkinta tulisi olla selvillä ennen siirtymäajan päättymistä, jotta valtion yhteisissä konesaleissa toimivat palveluntuottajat tietävät ilmoitusvelvollisuutensa laajuuden.

Huoltovarmuuskeskuksen tehtävä ja sen resursointi

Tulli pitää perusteltuna, että rekisteri- ja valvontaviranomaisen tehtävä osoitetaan Huoltovarmuuskeskukselle.

Tulli kiinnittää huomiota siihen, että tehtävä on luonteeltaan jatkuvaa ja edellyttää pysyvää osaamista muun muassa omistusrakenteiden selvittämisessä, tietojen laadunvarmistuksessa ja rekisterin tietoturvallisuudessa. Kertaluonteinen käyttöönottoresursointi ei ole riittävä, eikä 8 §:n mukaisia käsittelymaksuja voida pitää tehtävän kattavana rahoituslähteenä. Resursointi olisi syytä arvioida esityksen vaikutusarvioinnissa nykyistä konkreettisemmin.

Muut esitystä koskevat huomiot

Datakeskusrekisteri muodostaa keskitetyn tietovarannon kriittisestä infrastruktuurista, minkä vuoksi rekisteri on itsessään turvallisuuden kannalta merkittävä kohde. Tulli esittää, että esityksessä arvioidaan rekisterin tietojen suojaustason määrittely, pääsynhallinta ja tietojen käsittelyyn liittyvät riskit. Vastaavasti 4 §:n mukainen julkinen vuosikooste tulisi laatia niin karkealla tasolla, ettei siitä voida päätellä yksittäisten kohteiden sijaintia, kapasiteettia tai varajärjestelyjä.

Esityksen suhde muuhun sääntelyyn, erityisesti kyberturvallisuuslakiin ja NIS2-sääntelyyn, energiatehokkuusdirektiivin nojalla annettuun delegoituun asetukseen sekä valmiuslainsäädäntöön, olisi hyvä kuvata perusteluissa päällekkäisen raportoinnin välttämiseksi.

Lisäksi 2 §:n 1 kohdan määritelmän suhde konttimuotoisiin, siirrettäviin ja reunalaskennan ratkaisuihin jää epäselväksi. Määritelmän soveltamista näihin olisi syytä täsmentää.

Tulli.fi